

Titlul analizei impactului (poate conține titlul propunerii de act normativ):	Proiectul Metodei de determinare mărimii contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru acoperirea costurilor stocurilor de securitate de gaze naturale
Data:	9.03.2023
Autoritatea administrației publice (autor):	Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
Subdiviziunea:	Departamentul gaze naturale și energie termică
Persoana responsabilă și datele de contact:	Denis Vasiliev Tel.: 022823930 Email: dvasiliev@anre.md
Compartimentele analizei impactului	
1. Definirea problemei	
<i>a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate</i>	
<p>Stocurile de securitate de gaze naturale sunt esențiale pentru a preveni crizele energetice și pentru a asigura siguranța aprovizionării cu gaze naturale în cazul unor evenimente neprevăzute. Acest instrument, reprezintă o componentă importantă a politicilor naționale și internaționale privind securitatea energetică și fiind parte a legislației și politicilor naționale sau regionale. În contextul crizei energetice regionale și reducerii volumelor furnizate de către SAP „Gazprom” legiuitorul a instituit un mecanism de formare a stocurilor de securitate prin modificările operate la Legea cu privire la gazele naturale nr. 108/2016 (în vigoare din 10.09.2022). De remarcat că formarea și menținerea stocurilor de securitate în scopul asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale a țării corespunde obligației stabilite la nivelul Uniunii Europene dar și țărilor părți ale Comunității Energetice.</p> <p>În conformitate cu art. 108¹ din Legea 108/2016, Guvernul a desemnat Entitatea care este obligată să creeze și să mențină stocuri de gaze naturale și să le pună la dispoziție în condițiile stabilite de Lege. Costurile stocurilor de securitate fiind acoperite din contul contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale în mărimea și în modul stabilite de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE/Agenția).</p> <p>Potrivit art. 108¹ alin (5) fin Legea nr. 108/2016, Agenția are obligația de a stabili <u>metoda de determinare a mărimii contribuțiilor financiare ce urmează a fi achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.</u></p> <p>Problemele care urmează a fi soluționate prin intervenția propusă sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - implementarea prevederilor legii cu privire la gazele naturale în partea ce ține de stabilirea mecanismului de <i>recuperare a costurilor aferente creării și menținerii stocurilor</i> de gaze naturale suportate de către entitatea desemnată de Guvern; - entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate nu trebuie să obțină profit sau pierderi ca urmare a executării obligațiilor care i-au fost atribuite în privința creării și menținerii stocurilor de securitate - stabilirea unui mecanism nediscriminatoriu și proporțional de <i>determinare a mărimii contribuțiilor financiare</i> achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru acoperirea costurilor stocurilor de securitate - <i>asigurarea eficienței costurilor</i> la crearea și menținerea și punerea la dispoziție a stocurilor de securitate, evitarea includerii costurilor nejustificate sau care nu țin de activitatea de creare și menținere a costurilor; - stabilirea periodicității achitării contribuțiilor financiare de către furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale. 	
<i>b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate</i>	

Pornind de la mecanismul stabilit la art. 108¹ din Legea nr. 108/2016, Agenția are obligația de a elabora și aproba metoda de determinare a mărimii contribuțiilor financiare ce urmează a fi achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale, în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale.

Metoda elaborată de ANRE urmează a fi aplicată față de entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, desemnată de Guvernul RM și furnizorii de gaze naturale proporțional cotelor deținute pe piața cu amănuntul (în baza volumelor de gaze naturale furnizate consumatorilor finali în cursul unui an (pe perioada de formare a costurilor).

Remarcăm că prin Hotărârea Guvernului RM nr. 668/2022 furnizorul de gaze naturale SA „Energocom” a fost desemnată în calitate de entitate pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate de gaze naturale.

În acest context, au fost identificate mai multe probleme, inclusiv:

- lipsa unui cadru normativ metodologic care să prevadă modalitatea de recuperare a costurilor suportate de către entitatea desemnată de Guvern în procesul de creare și menținere a stocurilor de securitate.

Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate urmează să-și recupereze integral costurile rezonabile suportate pentru crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale pe parcursul anului calendaristic precedent, prin colectarea contribuțiilor financiare de la toți furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.

Potrivit exigențelor legale, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate are obligați de a achiziționa gazele naturale în volumele stabilite de Guvern și încheia acordurile și contractele necesare cu operatorii depozitelor de stocare, inclusiv din țările vecine, din țările părți ale Comunității Energetice și din statele membre ale UE, precum și cu operatorii de sistem prin ale căror rețele de transport urmează să fie transportate.

Cantitatea exactă de gaze naturale care urmează a fi constituită în calitate de stocuri de securitate în conformitate se aprobă anual, până la 31 martie, prin hotărâre de Guvern, în baza propunerii organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, conform calculelor efectuate de Agenție.

Stocurile de gaze naturale pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze se constituie în cantitate egală cu consumul de gaze naturale pe parcursul a cel puțin 10 zile de consum, o zi de consum fiind echivalentă consumului zilnic mediu pentru perioada de iarnă calendaristică precedentă.

- Asigurarea eficienței costurilor suportate la crearea, menținerea și punerea la dispoziție a stocurilor de securitate de către entitatea desemnată de Guvern. Evitarea includerii costurilor nejustificate sau care nu țin de activitatea de creare și menținere a costurilor;

Potrivit Legii cu privire la gazele naturale, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate nu va genera profit sau pierderi ca urmare a executării obligațiilor care i-au fost atribuite în privința creării și menținerii stocurilor de securitate. Astfel, entitatea nu va obține rentabilitate financiară din costurile aferente stocurilor de securitate. Costurile respective care urmează a fi restituite prin intermediul contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul trebuie să fie rezonabile și justificate documentar.

Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate are misiunea de a procura gazele naturale urmărind realizarea unui echilibru între obținerea unui cost minim al gazelor achiziționate și asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale. Aceasta va recupera integral costurile rezonabile suportate pentru crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale pe parcursul anului calendaristic.

La luarea deciziei privind alegerea depozitelor de stocare a gazelor naturale care urmează să fie utilizate pentru menținerea stocurilor de securitate de gaze naturale achiziționate, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate va lua în considerare disponibilitatea capacității de stocare, minimizarea costurilor de utilizare a serviciilor de stocare anuale sau multianuale și a costurilor de transport al gazelor naturale către depozitele de stocare a gazelor naturale, precum și proximitatea față de punctele de interconectare cu o capacitate suficientă pentru a transporta gazele naturale stocate către punctele de interconectare cu rețeaua de transport a Republicii Moldova, atunci când este necesar.

La luarea unei decizii privind punctele interconectare care urmează să fie utilizate pentru transportarea gazelor naturale aferente stocurilor de securitate, achiziționate din depozitele de stocare a gazelor naturale pentru piața de gaze din Republica Moldova, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, trebuie să reducă la minimum costurile de rezervare a capacității, minimizând în același timp riscurile legate de disponibilitatea capacității.

Este important ca stocurile de securitate să fie achiziționate separat de restul volumelor de gaze (achiziționate în scopuri comerciale de către furnizor).

În cazul în care costurile suportate de entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate nu se referă numai la stocurile de securitate, dar și la alte activități desfășurate de entitate, atunci în cheltuielile administrative trebuie să se includă numai partea de costuri legate de stocurile de securitate.

Altă problemă identificată este *lipsa unui mecanism de determinare a mărimii contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru acoperirea costurilor stocurilor de securitate.* Acest fapt ar putea determina nemulțumirea utilizatorilor de sistem și în final a consumatorilor. Contribuțiile financiare care urmează a fi achitate de către furnizori nu trebuie să fie determinate în baza unor criterii discriminatorii, și anume proporțional cotelor deținute de aceștia pe piața cu amănuntul a gazelor naturale și se aprobă prin hotărârea Agenției, care se ajustează la necesitate. La fel, cheltuielile aferente achitării contribuțiilor financiare urmează a fi distribuite în mod nediscriminatoriu între toate categoriile de consumatori finali.

Legislația primară nu prevede periodicitatea achitării contribuțiilor financiare de către furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale. Periodicitatea achitării contribuțiilor financiare de către furnizorii de pe piața cu amănuntul, poate afecta solvabilitatea companiei care a procurat gazele destinate stocurilor de securitate.

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

Republica Moldova se confruntă cu provocări la securitatea energetică pe motivul dependenței de sursele de energie importate. Dependență semnificativă de importurile de gaze naturale din Federația Rusă, poziționează Republica Moldova într-o situație vulnerabilă la factori, precum sunt prețurile volatile de pe piața internațională a gazelor naturale, iar în al doilea rând, riscul apariției unei crize energetice considerabile, în cazul sistării totale a livrărilor de gaze naturale.

Prin modificările operate la Legea 108/2016 cu privire la gazele naturale a fost creat un mecanism de formare a stocurilor de gaze naturale. De menționat, că prin Hotărârea Guvernului RM nr. 668/2022 SA „Energocom” a fost desemnată în calitate de Entitate pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate de gaze naturale cu obligația de a încheia acordurile și contractele necesare cu operatorii depozitelor de stocare, inclusiv din țările vecine, din țările părți ale Comunității Energetice și din statele membre ale UE, precum și cu operatorii de sistem prin ale căror rețele urmează să fie transportate gazele naturale care fac obiectul stocurilor de Securitate.

Costurile stocurilor de securitate se acoperă din contul contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale în mărimea și în modul stabilite de ANRE, în conformitate cu art. 108¹ alin. (5) din Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale.

Contribuțiile financiare se achită de către furnizori începând cu data de 1 aprilie a fiecărui an, se determină proporțional cotelor deținute de aceștia pe piața cu amănuntul a gazelor naturale și se aprobă prin hotărârea Agenției, care se ajustează la necesitate.

Cantitatea minimă de gaze naturale ce urmează a fi stocată în calitate de stocuri de securitate se stabilește la nivelul de 22,8 milioane m³, conform calculelor efectuate de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică. Cantitatea exactă de gaze naturale care urmează a fi constituită în calitate de stocuri de securitate se aprobă anual, până la 31 martie, prin hotărâre de Guvern, în baza propunerii organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, conform calculelor efectuate de Agenție.

Potrivit Legii 249/2022 crearea stocurilor de securitate se realizează gradual, conform cantităților stabilite de Guvern, care trebuie să corespundă cu:

- a) nu mai puțin de 4 zile de consum – începând cu 15 septembrie 2022;
- b) nu mai puțin de 8 zile de consum – începând cu 1 octombrie 2023;
- c) nu mai puțin de 10 zile de consum – începând cu 1 octombrie 2024.

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

Până în ultimii ani Republica Moldova a beneficiat de o anumită certitudine cu privire la sursele de aprovizionare de gaze naturale, prin existența contractelor de furnizare pe termen lung, încheiate dintre SA „Moldovagaz” și SAD „Gazprom”. În contextul situațiilor geopolitice recente și al conflictelor regionale, certitudinea privind furnizarea de gaze naturale din sursele tradiționale nu mai există, și furnizorii naționali sunt în situația în care trebuie să identifice și să procure volume de gaze naturale de pe piețe cu o volatilitate și imprevizibilitate mai mare, la un cost mult mai ridicat.

După a fost menționat, una din măsurile care urmează a fi întreprinse pentru redresarea situațiilor excepționale este crearea unei rezerve de gaze naturale strategice, care să permită întregului sistem de gaze naturale să funcționeze neîntrerupt în cazul unor sistări-întreruperi a livrărilor de gaze naturale. Măsura în cauză a fost prevăzută în baza experienței și practicii din anul 2022, când urmare deciziei „Comisiei privind situațiile excepționale a Republicii Moldova” (CSE) a fost mandatat SA „Energocom” să efectueze o serie de achiziții de gaze naturale din varii surse, pentru a forma o rezervă strategică de gaze naturale pentru perioada rece a anului. Deciziile CSE au fost întreprinse atât din perspectiva conflictului militar la hotarul țării cu consecințelor ample generate de acesta la nivel regional, precum și deficitul de gaze naturale și volatilitatea înaltă a prețurilor pentru produsele energetice pe întregul continent european.

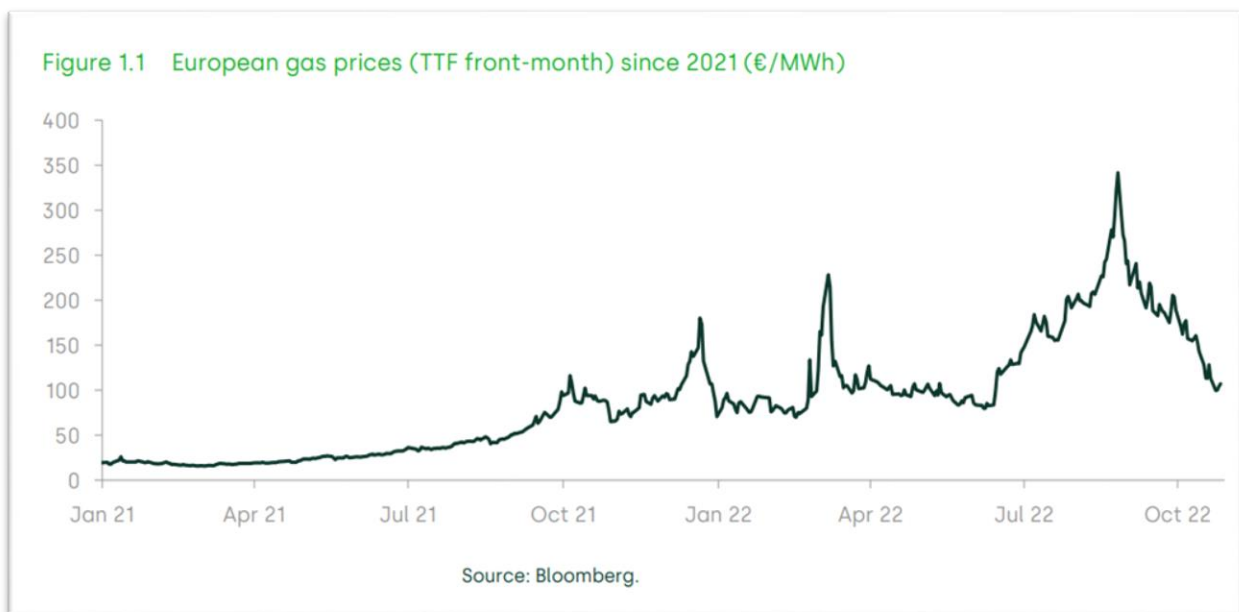

Figura 1. Evoluția prețului pentru gaze naturale la hub-ul olandez TTF, începând cu 2021

În cazul în care intervenția propusă, și anume adoptarea proiectului de Metodă și ulterioara formare a stocurilor nu va avea loc, există o probabilitate foarte mare că costul asociat unei situații de sistare sau diminuare a furnizării de gaze naturale în perioada rece a anului ar putea fi unul semnificativ și mult mai complicat de redresat în favoarea consumatorului final.

În situația în care conflictul militar din regiune persistă și Republica Moldova se confruntă cu o perioadă rece îndelungată în a doua jumătate a anului 2023, este extrem de probabil că costul la gazele naturale pe piețele regionale va fi unul în creștere. În acest context ar fi prudent de asigurat un volum de rezervă cu care se poate interveni atât în cazul unei sistări din partea sursei tradiționale de gaze naturale, precum și pentru asigurarea unor mecanisme și pârghii utile autorităților naționale de a gestiona dinamica de consum gaze naturale în perioada consumului de vârf a anului.

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

Potrivit art. 108¹ alin (5) din Legea nr. 108/2016, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) are obligația de a stabili metoda de determinare a mărimii contribuțiilor financiare ce urmează a fi achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.

În conformitate cu art. 108¹ din Legea 108/2016, Guvernul desemnează Entitatea responsabilă pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate care este obligată să creeze și să mențină stocuri de gaze naturale și să le pună la dispoziție în condițiile stabilite de Lege. Stocurile de securitate se constituie în cantitate egală cu consumul de gaze naturale pe parcursul a cel puțin 10 zile de consum, o zi de consum fiind echivalentă consumului zilnic mediu pentru perioada de iarnă calendaristică precedentă.

Costurile stocurilor de securitate se acoperă din contul contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale în mărimea și în modul stabilite de ANRE.

Conform prevederilor art. 108¹ (1), (2), (4), (9) Guvernul Republicii Moldova este responsabil de:

1. desemnarea unei întreprinderi din sector în calitate de entitate responsabilă de crearea și menținerea stocurilor de securitate (Entitate);
2. aprobarea cantității exacte a stocurilor de gaze naturale, care urmează a fi constituite de Entitate, în baza calculului/estimărilor efectuate de ANRE;
3. monitorizează realizarea de către entitate a procedurii de creare a stocurilor de securitate.

Conform prevederilor art. 108¹ (1), (2), (5), (11) Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică îi revin sarcinile de:

1. elaborarea și aprobarea Metodei de determinare a mărimii contribuțiilor financiare ce urmează a fi achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru a acoperi costurile stocurilor de securitate suportate de către Entitatea desemnată;
2. stabilirea periodicității de achitare a contribuțiilor financiare către Entitate din partea furnizorilor de gaze naturale cu amănuntul;
3. calcularea cantității minime de gaze naturale care urmează a fi stocată și aprobată de Guvern;
4. monitorizează și asigură realizarea de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor stabilite de lege, inclusiv a obligațiilor ce țin de modalitatea de achitare a contribuțiilor financiare;
5. examinare documentației prezentate și aprobarea costurilor stocurilor de securitate anuale suportate de furnizorii de pe piața de gaze naturale cu amănuntul;
6. aplică sancțiuni financiare în față de întreprinderile care nu îndeplinesc obligațiile prevăzute de lege.

Conform prevederilor art. 108¹ (3), (6) Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate este responsabilă de:

1. încheierea acordurilor și contractelor necesare cu operatorii depozitelor de stocare, inclusiv din țările vecine, din țările părți ale Comunității Energetice și din statele membre ale Uniunii Europene, precum și cu operatorii de sistem prin rețelele cărora urmează să fie transportate gazele naturale care fac obiectul stocurilor de securitate;
2. recepționarea contribuțiilor financiare
3. achiziționarea și menținere a stocurilor de securitate prin procurarea și achitarea costului contractării serviciului de stocare al gazelor naturale.

Conform prevederilor art. 108¹ (6) și (7) Furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale sunt responsabili de:

1. efectuarea plăților contribuțiilor financiare stabilite (în baza Metodei propuse) pe contul bancar al Entității pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate dedicat realizării obligației de creare și menținere a stocurilor de securitate;
2. Prezentarea informațiilor detaliate către ANRE cu privire la plățile efectuate, pentru a fi examinate și considerate la recuperarea cheltuielilor aferente achitării contribuțiilor financiare prin prețurile de furnizare a gazelor naturale;

Conform prevederilor art. 108¹ (8) Comisia pentru situații excepționale este responsabilă de luarea deciziilor privind utilizarea parțială sau integrală a volumelor de gaze ce fac parte din stocurile de securitate.

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

Obiectivele pentru elaborarea și aprobarea Metodei constituie:

- creșterea securității aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali în cazul apariției unei situații excepționale, inclusiv în cazul declarării stării de urgență;
- recuperarea costurilor aferente creării și menținerii stocurilor de securitate de către entitatea desemnată de Guvern;
- evitarea includerii costurilor nejustificate sau care nu țin de activitatea de creare și menținere a stocurilor de securitate;
- stabilitatea prețurilor la gazele naturale, evitarea situațiilor în care fluctuația prețurilor la gazele naturale de pe piețele internaționale poate afecta prețul de furnizare a gazelor naturale pentru consumatorii finali.

3. Identificarea opțiunilor

a) Expuneți succint opțiunea „a nu face nimic”, care presupune lipsa de intervenție

Fără o intervenție prin reglementare nu vor fi implementate măsurile prevăzute de Legea cu privire la gazele naturale în privința asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale în situațiile excepționale pe piața gazelor naturale.

- În situația întreruperii sau sistării totale a furnizării de gaze naturale în special în perioada rece a anului, costul gazelor naturale procurate de pe piețele internaționale va fi mult mai ridicat.
- În consecință, nu vor fi recuperate costurile pentru crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale suportate de către entitatea desemnată de Guvern.
- La fel, nu va fi stabilit un mecanism de determinare mărimii contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru acoperirea costurilor stocurilor de securitate care să corespundă principiului nediscriminării și proporționalității.
- Nu va fi asigurată eficiența la formarea costurilor stocurilor de securitate, și evitarea includerii costurilor nejustificate sau care nu țin de activitatea de creare și menținere a costurilor.

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicînd cum acestea țintesc cauzele problemei, cu indicarea novațiilor și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate

Scopul Metodei este de a determina modul de calculare a contribuțiilor financiare ce urmează a fi achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale ținând cont de necesitatea acoperii costurilor stocurilor de securitate suportate precum și periodicitatea achitării acestora.

Metoda stabilește principiile de reglementare în baza cărora sunt calculate contribuțiile financiare ale furnizorilor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru acoperirea costurilor de creare și menținere a stocurilor de securitate.

1) Principiul neutralității costurilor se va aplica în așa fel încât entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate nu va genera profit sau pierderi ca urmare a executării obligațiilor care i-au fost atribuite în privința creării și menținerii stocurilor de securitate. Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate nu va obține nicio rentabilitate financiară din costurile aferente creării și menținerii stocurilor de securitate (costuri ale stocurilor de securitate).

2) Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate va recupera integral costurile rezonabile suportate pentru crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale pe parcursul anului calendaristic, prin colectarea contribuțiilor financiare de la toți furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale. Contribuțiile financiare vor acoperi costurile deja suportate de entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate pe durata anului calendaristic precedent.

3) Contribuția financiară a fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul a gaze naturale va fi proporțională cu cantitățile de gaze naturale furnizate consumatorilor finali pe parcursul perioadei de recuperare a costurilor.

4) Contribuțiile financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale nu vor include niciun fel de subvenții sau contribuții din partea unor părți terțe primite de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate.

5) Orice cheltuieli pentru achiziția de gaze naturale în scopuri comerciale suportate de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate nu vor fi incluse la determinarea contribuțiilor financiare.

Costul stocurilor de securitate (*CST*) pentru anul calendaristic *n*, suportate de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate vor fi calculate în conformitate cu următoarea formulă:

$$CST_n = Cng_n + Ctrans_n + Cstor_n + Cfinc_n + Cadmin_n - TPC_n (1)$$

unde:

Cng_n - costurile, în Lei, suportate în anul *n*, pentru achiziționarea gazele naturale necesare formării stocurilor de securitate;

Ctrans_n - costurile, suportate în anul *n*, pentru transportul stocurilor de gaze naturale de pe piața unde au fost procurate către unul sau mai multe depozite de stocare și de la depozitele de stocare către sistemul de transport al gazelor naturale al Republicii Moldova;

Cstor_n - costurile, suportate în anul *n*, pentru injectarea, stocarea și retragerea gazelor naturale de la unul sau mai multe depozite de stocare;

Cfinc_n - costurile financiare, suportate în anul *n*, pentru formarea și menținerea stocurilor de securitate;

Cadmin_n - costurile administrative, în Lei, suportate în anul *n*, pentru formarea și menținerea stocurilor de securitate, inclusiv, dar nelimitându-se la costurile de remunerare a forței de muncă, costuri materiale, soluții IT, costuri de accesare a platformelor de rezervare a capacității și burselor de gaze naturale etc.;

TPC_n - orice granturi sau contribuții financiare din partea unor părți terțe, în Lei, pe care entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate le-a primit în scopul acoperirii costurilor stocurilor de securitate. Această componentă va include și excedentul sau deficitul recuperării costurilor stocurilor din anul precedent.

Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate va procura gazele naturale urmărind realizarea unui echilibru între obținerea unui cost minim al gazelor achiziționate și asigurarea obligației de formare a stocurilor de securitate.

Până la data de 31 ianuarie a fiecărui an, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate va prezenta Agenției, spre aprobare, calculul motivat și documentat al costurilor sale anuale privind stocurile de securitate pentru anul calendaristic precedent,

Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate recuperează costurile stocurilor de securitate pentru anul calendaristic *n*, în douăsprezece rate lunare, sub forma unor contribuții financiare lunare plătite de către furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.

Contribuțiile financiare lunare pentru costurile stocurilor de securitate din anul calendaristic *n* se achită de către furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pe parcursul perioadei de recuperare a costurilor *p*, care începe în anul calendaristic *n + 1* și se încheie în anul calendaristic *n + 2*. Contribuțiile financiare lunare (*SP_{j,m}*) ale fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale *j* pentru luna *m* a perioadei de recuperare a costurilor se calculează de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate și se aprobă de către Agenție pe baza gazelor naturale furnizate consumatorilor finali de către furnizorul de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale în cursul anului „*n*”.

În cazul în care unii consumatori de pe piața cu amănuntul vor migra de la un furnizor la altul, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate va recalcula cotele lunare de repartizare, actualizând cantitățile din pct. 16 din Metodă, în funcție de cantitățile de gazele naturale consumate de către consumatorii respectivi în perioada anului „*n*”, în baza datelor prezentate de operatorii sistemelor de distribuție.

Până în ziua a 15-a a fiecărei luni *m*, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate emite facturile corespunzătoare furnizorilor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale, în conformitate cu contribuțiile financiare lunare determinate de Agenție în conformitate cu punctul 16 de mai sus. Plata facturii de către furnizorul de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale trebuie să se efectueze în termen de 10 zile lucrătoare de la primirea facturii.

Până în a 15-a zi a lunilor ianuarie, aprilie, iulie și octombrie ale fiecărui an, entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate va prezenta Agenției un raport trimestrial privind contribuțiile financiare.

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare

În conformitate cu art. 108¹ al Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale Agenției îi revine obiectivul cu privire la elaborării metodei de determinare a mărimii contribuțiilor financiare ce urmează a fi achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale. Astfel, toate alternativele examinate în procesul de definitivare a proiectului în cauză s-au realizat în contextul prevederilor articolului din lege menționat și mandatului oferit ANRE de acesta.

4. Analiza impacturilor opțiunilor

a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate

Efectele negative ale stării actuale.

În situația întreruperii sau sistării totale a furnizării de gaze naturale în special în perioada rece a anului, costul gazelor naturale procurate de pe piețele internaționale va fi mult mai ridicat.

În consecință, nu vor fi recuperate costurile pentru crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale suportate de către entitatea desemnată de Guvern.

La fel, nu va fi stabilit un mecanism de determinare mărimii contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru acoperirea costurilor stocurilor de securitate care să corespundă principiului nediscriminării și proporționalității.

Astfel, nu va fi verificată eficiența la formarea costurilor stocurilor de securitate, și includerea costurilor nejustificate sau care nu țin de activitatea de creare și menținere a costurilor.

Un efect nefavorabil care poate fi identificat pentru implementarea Metodei și prevederilor relevante din cadrul legislativ, este că totalitatea costurilor aferente creării stocurilor de securitate, vor fi reflectate în prețul de gaze naturale ce urmează a fi achitat de consumatorii finali.

Totodată, la aprobarea acestor costuri, ANRE va verifica eficiența acestora în baza calculelor motivate și documentate prezentate de entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale.

b¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Veniturile și cheltuielile publice

Odată aprobată, implementarea prevederilor Metodei, formarea și eventuala realizare a achizițiilor aferente acestora, va avea impact asupra nivelului cheltuielilor publice anterior dedicate intervențiilor statului pentru procurarea gazelor naturale necesare în acoperirea cererii de consum din partea consumatorilor casnici în cazul situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale.

Legea prevede că costurile aferente creării și menținerii stocurilor de securitate se acoperă din contul resurselor financiare alocate din bugetul de stat și/sau din asistența financiară externă, și/sau din împrumuturile externe/suverane contractate de către stat, și/sau din contul contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale. Totodată, potrivit Metodei propuse, orice granturi sau contribuții financiare din partea unor părți terțe, în Lei, pe care entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate le-a primit în scopul acoperirii costurilor stocurilor de securitate vor fi excluse din costurile stocurilor de securitate care urmează a fi recuperate de către furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.

Alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori

La aspectul de alegere, calitate și prețurile pentru consumatori este de menționat că inițiativa de formare și menținere a stocurilor de securitate va avea un efect dublu asupra consumatorilor. Unul din aceste efecte va fi posibilitatea furnizării gaze naturale către consumatori casnici în perioada unor posibile sistări sau întreruperi temporare, ceea ce per total poate fi considerat un aspect de îmbunătățire a nivelului calității serviciilor prestate.

Un al doilea efect care ar putea influența consumatorul final însă este componenta de cost, determinată conform metodei, ce va fi inclusă în prețul final la gazele naturale furnizate. În cazul utilizării volumelor respective de gaze ca urmare unor situații excepționale precum au fost anterior descrise, va apărea necesitatea de suplینire a stocurilor utilizate prin procurarea de noi volume de

gaze naturale. Astfel, în cazul în care aceste achiziții nu vor fi acoperite din contul resurselor financiare alocate din bugetul de stat și/sau din asistența financiară externă, și/sau din împrumuturile externe/suverane contractate de către stat acestea vor urma a fi rambursate din contul contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale, ceea ce se va reflecta în prețul final

Bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor

Formarea stocurilor de securitate de gaze naturale în baza contribuțiilor furnizorilor cu amănuntul are ca scop primordial asigurarea gospodăriilor și cetățenilor Republicii Moldova cu un flux neîntrerupt de gaze naturale în orice circumstanțe, în speță situațiile excepționale/neprevăzute ce pot apărea din diverse motive. Astfel, autorii consideră că prezenta inițiativă este o etapă absolut esențială în procesul de asigurare unui nivel adecvat de securitate energetică pentru cetățeni.

Situația macroeconomică

Existența unor volume de gaze naturale în calitate de stocuri de securitate ar putea juca un rol important în viitorul economiei naționale a Republicii Moldova. În prezent scopul principal prevăzut de prevederile legale este pentru asigurarea un volum suficient de combustibil ce poate fi utilizat în perioada de reacție la potențiale situații excepționale din sector. Totodată, ținând cont de practica altor țări din regiune și evoluția recentă al acquis-ului comunitar la capitolul securitate energetică, poate fi dedus faptul că cerințele față de țările membre ale UE și țările asociate acesteia urmează să fie modificate, și anume prin majorarea volumelor minime de gaze, stocate în scopuri de securitate energetică.

Inițiativele menționate fac parte dintr-un set de măsuri de solidaritate dintre țările europene menite să asigure reziliență în perioadele consumului de vârf din sezonul rece, dar efectul acestor stocuri poate ulterior avea și impact economic semnificativ. În perioada rece dintre anii 2022-2023, stocurile de gaze naturale formate în UE nu au fost consumate integral, datorită iernii cu temperaturi atipice, ceea ce a dus ulterior la stocuri mari de gaze naturale și în consecință la diminuarea prețurilor la gaze naturale la toate hub-urile din regiunea europeană. Chiar dacă în perioada imediată stocurile de gaze naturale pot fi utilizate doar pentru intervenții de urgență, în timp cu dezvoltarea pieței de gaze naturale și infrastructurii de stocaj, aceste ar putea fi utilizate și de furnizorii de pe piață pentru a oferi produse mai competitive consumatorilor autohtoni.

Existența unei previzibilități de furnizare a gazelor naturale în timp poate avea mai multe efecte economice benefice, atât pentru sporirea consumului de gaz de către consumatorii industriali de pe piață, apariția mai multor furnizori și participanți pe piață și nu în ultimă instanță creșterea nivelului de investiții străine și autohtone în majorarea capacităților de stocare pe teritoriul țării.

Formarea și menținerea stocurilor de gaze naturale va permite evitarea situațiilor în care fluctuația prețurilor la gazele naturale de pe piețele internaționale va afecta prețul de furnizare a gazelor naturale pentru consumatorii finali.

b²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Ținând cont de prevederile art. 108¹ din cadrul Legii 108/2016 cu privire la gazele naturale, care prevede expres obligațiile și procesele de creare ale stocurilor de securitate, nu au fost identificate opțiuni alternative viabile de soluționare a problemei expuse în prezenta analiză.

Entitățile afectate de intervenția propusă, care reiese din Legea nr. 108/2016 sunt următoarele:

- 1) Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale;
- 2) Furnizorii din piața cu amănuntul;
- 3) Consumatorii finali.

c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizați în acesta

Nu au fost identificate opțiuni alternative viabile pentru soluționarea problemei expuse în prezenta analiză.

d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact

are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sînt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi

Urmare unor estimări preliminare ale costurilor aferente creării stocurilor de securitate în baza consumului zilnic mediu pentru perioada rece și prețului mediu ponderat la gazele naturale, costul intervenției în cauză, fără un careva suport financiar din partea partenerilor externi, acestea ar putea constitui aproximativ 456 milioane lei.

Concluzie

e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați

În concluzie, autorii prezentei Analize de impact optează pentru opțiunea care presupune elaborarea și promovarea ”Metodei pentru determinarea contribuțiilor financiare ale furnizorilor de gaze naturale cu amănuntul pentru acoperirea costurilor de creare și menținere a stocurilor de securitate”, aceasta fiind în linie atât cu prevederile existente în Legea cu privire la gazele naturale, precum și în linie cu prevederile Strategiei energetice a Republicii Moldova pînă în anul 2030, în speță obiectivul nr.1 *Obiectivul nr.1. – „Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale prin diversificarea căilor și surselor de aprovizionare, a tipurilor de purtător (gaz convențional, neconvențional, gaz natural lichefiat) și prin depozite de stocare, concomitent cu consolidarea rolului Republicii Moldova de culoar de tranzit al gazelor naturale”.*

5. Implementarea și monitorizarea

a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sînt necesare

Agenția este responsabilă de monitorizarea și asigurarea realizării de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor stabilite în prezentul articol, inclusiv a obligațiilor ce țin de modalitatea de achitare a contribuțiilor financiare. Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale sunt obligați să întocmească și să transmită Agenției, trimestrial, rapoarte cu privire la realizarea obligațiilor stabilite în conformitate cu prezentul articol. Furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale trebuie să includă în raportul prezentat cel puțin informații cu privire la mărimea contribuțiilor financiare achitate în perioada de raportare, mărimea contribuțiilor financiare care urmează a fi achitate în următoarea perioadă, informații cu privire la achitarea parțială și/sau achitarea cu întârziere a contribuțiilor financiare, inclusiv motivele executării parțiale a obligațiilor stabilite. Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate trebuie să includă în raportul prezentat cel puțin următoarele informații:

a) acțiunile întreprinse pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, inclusiv acțiunile ce țin de achiziționarea gazelor naturale, contractarea serviciilor de stocare, contractarea serviciilor de transport al gazelor naturale;

b) mărimea stocurilor de securitate curente, cu indicarea depozitului/depozitelor de stocare în care acestea sunt stocate, a perioadei de stocare a acestora, a altor condiții de stocare;

c) informații cu privire la colectarea contribuțiilor financiare;

d) informații cu privire la utilizarea stocurilor de securitate și la măsurile întreprinse pentru restabilirea acestora.

Agenția aplică sancțiuni financiare în conformitate cu art. 113 alin. (3) lit. e) entității pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, altor întreprinderi de gaze naturale care nu îndeplinesc, îndeplinesc cu întârziere sau îndeplinesc defectuos obligațiile stabilite.

În prezent, cadrul legislativ conține prevederile necesare pentru a permite ANRE de a efectua monitorizarea pieței gazelor naturale, activității furnizorilor de gaze naturale cu amănuntul și volumelor comercializate/consumate anual, care să permită determinarea valorii contribuțiilor financiare necesare.

La expirarea termenului de 18 luni de la data intrării în vigoare a legii 249/2022, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în baza informației și a propunerilor prezentate de ANRE, va prezenta Guvernului un raport cu privire la realizarea obligației de creare și menținere a stocurilor de securitate, cu indicarea propunerilor privind ajustarea mecanismului de creare și menținere a stocurilor de securitate, inclusiv privind extinderea obligației de a transfera contribuții financiare și în raport cu alte categorii de participanți ai pieței

<p>gazelor naturale, cu alți utilizatori de sistem, pentru a se asigura distribuirea în mod echitabil a costurilor aferente stocurilor de securitate, privind schimbarea entității pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, precum și cu indicarea unor potențiale măsuri suplimentare în vederea asigurării realizării stocurilor de securitate pentru sporirea securității aprovizionării cu gaze naturale.</p>	
<p><i>b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea</i></p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Mărimea stocurilor de securitate curente menținut de către Entitate; 2. Informații cu privire la colectarea contribuțiilor financiare; 3. Restanțele de plată a contribuțiilor financiare de către furnizorii de pe piața gazelor naturale cu amănuntul; 4. Nivelul costurilor stocurilor de securitate. 	
<p><i>c) Identificați peste cât timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea</i></p>	
<p>Prevederile prezentului act normativ vor avea efect începând cu al doilea trimestru al anul 2023. Odată cu aprobarea prezentei Metode, aceasta urmează a fi aplicată de ANRE pentru a determina nivelul costurilor stocurilor de securitate și stabilirii contribuțiilor financiare ale furnizorilor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale către entitate. Procesele în cauză vor avea un caracter anual.</p> <p>Ținând cont de aspectul foarte specific al acestei inițiative de creare și menținere a stocurilor de securitate de gaze naturale, este foarte complicat de a cuantifica efectele și beneficiile acesteia datorită faptului că prezenta inițiativă își va avea efectul în momentul unor crize sau situații excepționale în sectorul gazelor naturale. Ulterior unei intervenții din partea autorităților competente prin utilizarea volumelor stocate de gaze naturale pentru a menține stabil fluxul de gaze naturale către consumatorii finali sau alte utilizări a produsului stocat, va fi posibilă cuantificarea efectului și eficienței intervenției.</p> <p>Prin aprobarea Metodei propuse și realizarea treptată pe parcursul anului a acțiunilor aferente inițiativei de creare a stocurilor de gaze naturale (procurare volume, transportare, achiziție capacități stocare în țările vecine), autorii și autoritățile naționale au ca scop reducerea simțitoare a costurilor intervențiilor ulterioare de acest gen.</p>	
<p>6. Consultarea</p>	
<p><i>a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă</i></p>	
<p>Agenția va consulta Analiza Impactului la proiectul Metodei cu Ministerul Energiei, Consiliul Concurenței, titularii de licențe pentru furnizarea gazelor naturale care comercializează gaze naturale consumatorilor finali, Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorului.</p>	
<p><i>b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților</i></p>	
<p>Proiectul Hotărârii ANRE privind Metodei de determinare mărimii contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru acoperirea costurilor stocurilor de securitate de gaze naturale, Nota informativă și Analiza impactului au fost publicate pe pagina web oficială, www.anre.md, la rubrica <i>Transparența decizională /Proiecte supuse consultării publice și /Proiecte supuse aprobării</i>, în conformitate cu Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, astfel, încât orice persoană interesată să aibă posibilitatea de a accesa documentele respective și de a prezenta propuneri și obiecții pe marginea lor, inclusiv prin poșta electronică, la adresa electronică indicată pe pagina ANRE. Propunerile și obiecțiile recepționate vor fi incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor.</p>	
<p><i>c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat)</i></p>	
<p>Anexă</p>	
<p>Tabel pentru identificarea impacturilor</p>	
<p>Categorii de impact</p>	<p>Punctaj atribuit</p>

	<i>Opțiunea propusă</i>	<i>Opțiunea alterativă 1</i>	<i>Opțiunea alterativă 2</i>
Economic			
costurile desfășurării afacerilor			
povara administrativă			
fluxurile comerciale și investiționale			
competitivitatea afacerilor			
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii			
concurența pe piață			
activitatea de inovare și cercetare			
veniturile și cheltuielile publice	1		
cadrul instituțional al autorităților publice			
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	1		
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	2		
situația social-economică în anumite regiuni			
situația macroeconomică	1		
alte aspecte economice			
Social			
gradul de ocupare a forței de muncă			
nivelul de salarizare			
condițiile și organizarea muncii			
sănătatea și securitatea muncii			
formarea profesională			
inegalitatea și distribuția veniturilor			
nivelul veniturilor populației			
nivelul sărăciei			
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile			
diversitatea culturală și lingvistică			
partidele politice și organizațiile civice			
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și morbiditatea			
modul sănătos de viață al populației			
nivelul criminalității și securității publice			
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială			
accesul și calitatea serviciilor educaționale			
accesul și calitatea serviciilor medicale			
accesul și calitatea serviciilor publice administrative			
nivelul și calitatea educației populației			
conservarea patrimoniului cultural			
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestații culturale			
accesul și participarea populației în activități sportive			
discriminarea			
alte aspecte sociale			
De mediu			
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon			
calitatea aerului			

calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen			
biodiversitatea			
flora			
fauna			
peisajele naturale			
starea și resursele solului			
producerea și reciclarea deșeurilor			
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile			
consumul și producția durabilă			
intensitatea energetică			
eficiența și performanța energetică			
bunăstarea animalelor			
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)			
utilizarea terenurilor			
alte aspecte de mediu			
<p><i>Tabelul se completează cu note de la -3 la +3, în drept cu fiecare categorie de impact, pentru fiecare opțiune analizată, unde variația între -3 și -1 reprezintă impacturi negative (costuri), iar variația între 1 și 3 – impacturi pozitive (beneficii) pentru categoriile de impact analizate. Nota 0 reprezintă lipsa impacturilor. Valoarea acordată corespunde cu intensitatea impactului (1 – minor, 2 – mediu, 3 – major) față de situația din opțiunea „a nu face nimic”, în comparație cu situația din alte opțiuni și alte categorii de impact. Impacturile identificate prin acest tabel se descriu pe larg, cu argumentarea punctajului acordat, inclusiv prin date cuantificate, în compartimentul 4 din Formular, lit. b¹) și, după caz, b²), privind analiza impacturilor opțiunilor.</i></p>			
Anexe			
<p>Proiectul preliminar de act normativ Sinteza obiectivelor și propunerilor la proiect și/sau analiza de impact Expertiza Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător (după caz) Alte materiale informative/documente (la decizia autorilor)</p>			